

Oponentský posudek bakalářské práce:

Anna Kolářová: Formování identity hudebního festivalu Colours of Ostrava

Hudební festivaly v současné době představují neobyčejně fascinující součást kulturního života. Jde o příležitosti kolektivního prožívání hudby, při němž hudba samotná je jen jednou ze vzájemně se ovlivňujících složek. Spektrum hudebních festivalů sahá od zcela komerčních akcí cílících na co nejširší publikum až po velice specializované festivaly pro úzký okruh. Proměňuje se také vazba mezi festivalem a lokalitou, v níž se odehrává. Z tohoto důvodu je festival Colours of Ostrava coby téma práce skvělou volbou. Stojí totiž hned v několika ohledech na pomezí různých kategorií. Jeho kořeny v jisté dramaturgické vyhraněnosti zůstaly citelné i poté, co svůj záběr rozšířil více směrem k takzvanému hlavnímu proudu populární hudby. Zároveň se snaží udržovat jistou vazbu na lokalitu, v níž se koná, byť má zároveň ambice přesáhnout hranice regionu.

Předkládaná práce klade chvályhodný důraz na teoretické zázemí a v úvodu autorka vysvětluje, jak chápe otázku identity. V případě festivalu je samozřejmě otázka identity velice ošemetná, ale Hallův postmoderní subjekt je pro tento účel vhodný.

Autorka provedla důkladnou práci, pokud jde o mapování srovnatelných festivalů ve střední a východní Evropě a toto srovnání považuji za poměrně důležitou část výsledného textu. Poctivě přistoupila i k rozhovorům týkajícím se přímo Colours of Ostrava, což je jádrem bakalářské práce. V tomto ohledu již ovšem vidím jisté rezervy. Jistě část z následujících výtek lze přičíst na vrub omezení vyplývajícím z rozsahu bakalářské práce. Jiné nedostatky podle mě mohou vést k jistému zkreslení výsledného obrazu oné zkoumané identity.

Výtky souvisejí především s praktickou aplikací teoretických myšlenek zmíněných v úvodu práce: Koncept postmoderního subjektu jako střetávání různých, někdy i protichůdných identit a s tím související myšlenka Monicy Sassatelli citovaná na s. 19, která zmiňuje průběžný souboj různých agend, který vytváří finální podobu festivalu. Předkládaná práce představuje, byť důkladně, jen jeden úhel pohledu na tento proces. Druhý problém pak souvisí s důležitou rolí jazyka při formování postmoderního subjektu.

K prvnímu problému: Vybraná skupina respondentů je dosti stejnorodá – jde o lidi spjaté s přípravou festivalu na vyšší organizační úrovni. Pro srovnání by tedy bylo možné dotázat se někoho z řadových zaměstnanců zajišťujících jednotlivé aspekty v průběhu akce. Pohled z jejich perspektivy by mohl poskytnout zajímavou korekci názorů paní Holušové a jejích spolupracovníků, kteří se s ní zdají být ve vzácné shodě. Podobně by mohly působit odpovědi někoho z oněch bývalých spolupřátelů, kteří odešli v počátcích.

A významně mi chybí alespoň zmínka o kritických hlasech, které se zvláště v několika posledních letech objevovaly a zaměřovaly se především na prostor, který dostávají v rámci festivalu sponzoři. Asi největší ohlas vzbudil publicista Pavel Klusák, který komentoval právě balancování Colours of Ostrava mezi hledáním nové hudby a snahou přitáhnout širší publikum.¹ Jiní kritici si všimli toho, že velcí sponzoři mohou svou přítomnost na festivalu využít ke zlepšení vlastní image, pro což lze použít termín „culturewashing“.² Vliv sponzorů se nemusí projevat v ovlivňování dramaturgie, to by ve výsledku nemuselo být k jejich prospěchu. Stačí ovšem pohled o několik stránek dříve, kde autorka vyjmenovává

¹ <http://klusak.blogspot.cz/2012/07/colours-si-svitily-do-noci-bankomaty.html>

² <http://a2larm.cz/2014/01/mecenasstvi-za-jakou-cenu/>
<http://a2larm.cz/2017/07/colours-of-dollars-barvy-ostavy-v-jinem-svetle/>

jednotlivé scény Colours: Česká spořitelna stage a Arcelor Mittal stage, Agrofert Fresh stage, Radegast Czech Stage nebo Kofola Československá scéna. Tímto způsobem si jednotliví sponzoři přivlastňují hudbu, která na daných scénách zní. K tomu je nutno připočíst prostor, který v areálu dostávají a který zaplňují svým vizuálním i akustickým materiálem. Tyto kritické pohledy jsou podle mého názoru také součástí identity festivalu. Bylo by i zajímavé zhodnotit, jak se pořadatelé festivalu s těmito kritickými hlasy vyrovnávají a jak na ně reagují.

Pokud jde o roli jazyka při formování identity, bylo by dobré více reflektovat vztah mezi badatelkou a dotazovanými. I při chápaném rozhovoru, který autorka pro svou práci zvolila, je třeba mít na zřeteli, že respondenti mají určité motivace, které je vedou k tomu, aby sebe a svou práci prezentovali určitým způsobem. V tomto specifickém případě totiž jde o lidi, kteří jsou profesionály v prezentaci a při odpovídání na dotazy k této práci v podstatě postupují stejně jako při propagačních rozhovorech v médiích. Jazyk, který používali v rozhovorech, by tedy bylo dobré také analyzovat. V tomto ohledu by bylo zajímavé tlačit dotazované k některým problémovým tématům, jako jsou vztahy v rámci týmu a skutečné rozložení vlivu v něm. V úvodu zmíněná role charismatické osobnosti je v ostravském případě zřejmá, ale bylo by dobré odhalit jemnější nuance vztahu oné ústřední osobnosti (částečně je rozdělení funkcí popsáno, jde mi ale o případné konfliktní situace, které při přípravě festivalu nepochybně nastávají). Řada tvrzení by si zasloužila prověření: Například poměr českému publiku neznámých interpretů. Podobně tvrzení Zlaty Holušové o úspěšném rebrandingu Ostravy z černého města na město plné barev není nijak prověřováno. Do jaké míry je tato proměna skutečná a do jaké míry je zásluhou právě festivalu Colours of Ostrava a ne například barů ve Stodolní ulici.

Autorka projevuje správnou rezervovanost, pokud jde o popis „uvědomělosti“ festivalu i ve srovnání s podobnými festivaly v jiných zemích. Přesto bych opět zdůraznil, jak je důležité kriticky sledovat jazyk, který zpovídání používají, a jaké formulace používají k tomu, aby své publikum do jisté míry ovlivňovali. Do jaké míry jsou tvrzení Holušové o kvalitách festivalového publika upřímným hodnocením a do jaké míry jde o lákadlo ve smyslu: „Návštěvou Colours of Ostrava stvrzujete, že jste „lidé přemýšliví, inteligentní, kterým nic nemůžete nakecat, které neubijete rohlíkem.“

Navzdory těmto výtkám přináší bakalářská práce řadu zajímavých informací a dobrý úvodní vhled do fenoménu hudebních festivalů. Práce je psaná přehledně, autorka dokazuje znalost související literatury. Předcházející komentáře snad poslouží jako inspirace pro další práci. Mě samotného čtení této práce vedlo k zamyšlení nad tím, jak se na vnímání hudby na podobných festivalech podepisuje fakt, že je obklopena mnoha doplňkovými aktivitami? Je zařazení těchto aktivit ku prospěchu věci (a co tou „věcí“ má vlastně být?), vytváří se tím nějaká nová kvalita, či jde jen o přilepení hudby k prodeji dalších komodit?

Práci doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení velmi dobře.

Matěj Kratochvíl, Ph.D.

V Praze 25. 8. 2017